

Bokcirkla tillsammans – en handledning

”Det är någonting stort som händer med mig när jag får hänga mig helt åt en bok. När jag får läsa så länge jag har lust och emellanåt stanna upp för att sila tankarna genom filtret som romanen utgör. Saker lossnar, saker faller på plats.” (Celia Svedem, Östersunds Posten 12/6 2019)

Varför bokcirkel?

Gemensam läsning i en bokcirkel handlar om både nytta och nöje. Boken kan bli så mycket bättre och intressantare efter att vi delat den med andra. Bokcirkeln ger oss möjlighet att göra läsningen till något socialt. Och alla kan läsa tillsammans, det är viktigt att poängtera, oavsett tidigare läsvana.

”Jag har förstås ingen aning om ifall vi som läser är lyckligare än andra människor. Men ett vet jag säkert: Den som läser och samtalar med vänner om läserfarenheter och livserfarenheter kan aldrig ha tråkigt.” (Lena Kjersen Edman, Vad ska vi läsa i bokcirkeln?)

Vad är en bokcirkel?

Det finns förstås många svar på vad en bokcirkel är. Det korta svaret är att det blir en bokcirkel om fler än två personer samlas för att prata om böcker man läser eller har läst. Formerna kan vara varierade. Det ska vara kul och kännas lustfyllt. Allt bygger på frivillighet.

Hur kan bokcirkeln fungera?

Hur hittar vi andra som vill vara med? Den ultimata bokcirkeln är varierad – försök få med så många olika röster som möjligt. Det blir ofta spännande diskussioner om deltagarna har olika ålder, kön, yrke och bakgrund. Å andra sidan kan det också fungera bra att vara ett gammalt kompisgäng eller arbetskamrater som har bokcirkeln som en anledning att regelbundet få träffas.

Hur hittar vi deltagare? Enklast är det kanske att börja i sin bekantskapskrets, men be gärna en vän att fråga sina vänner. På det viset blir gruppen mer varierad. Att ställa en fråga på sociala medier kan vara ett annat sätt att hitta bokcirkelvänner. Om bokcirkeln arrangeras av det lokala biblioteket kommer gruppen oftast bestå av personer som inte känner varandra sedan tidigare. Det kan vara en spännande start för boksamtalen. En bokcirkel på biblioteket behöver synliggöras på alla tänkbara sätt: affischer, hemsida, sociala medier och kanske en blänkare i det lokala annonsbladet.

Hur många ska man vara? Hur ofta ska man ses? Var ska man ses? Ska man fika eller äta under träffarna? Ska det finnas en ledare? Det finns många saker att fundera på för den som vill starta en bokcirkel. Samtidigt är det möjligt att organisera sig på många olika sätt, vilket underlättar för den och de som tar initiativet. Bokcirkeln ska fungera för alla medverkande och det ska kännas bekvämt och praktiskt.

Hur många deltagare ska bokcirkeln ha? Här finns ingen gyllene regel, men ett gott råd kan vara att hitta en "lagom-nivå" som skapar underlag för bra samtal. Tillräckligt många för att skapa en bra diskussion, men inte fler än att alla kan hinna komma till tals. Många bokcirkelar har 6-8 deltagare.

Hur ofta ska man ses? Återigen är det gruppen och sammanhanget som styr. Det bör kännas rimligt och inte alltför betungande, man ska hinna med att läsa boken/texten. Det talar för att ha ett antal veckor mellan träffarna, åtminstone en månad. Om det går väldigt lång tid mellan träffarna kan det å andra sidan vara svårare att skapa ett bra nätverkande i gruppen. Bokcirkeln kan vara tidsbegränsad eller långlivad, deltagarna kan nöja sig med tre träffar eller så fortsätter gruppen att träffas så länge det finns intresse.

Var ska man ses? Detta är förstås helt och hållet upp till gruppen. För vissa kan en neutral plats, till exempel biblioteket, kännas perfekt. För några kan ett kafé vara mer lockande och för andra är hemmiljön det som känns enklast. En digital läsecirkel kan vara ett alternativ för stressade småbarnsföräldrar som har svårt att komma ifrån på kvällstid. På bokcirkelar.se får du veta mer om hur man kan gå tillväga om du vill bokcirkla på nätet.

Att ta en fika, soppa eller äta något i samband med bokträffen bidrar till gemytet och skapar bra stämning. Om alltför stort fokus läggs på måltiden kanske boken och samtalet om denna hamnar i skymundan. Gruppen och sammanhanget får bestämma, med andra ord. Kanske är en bokcirkel kombinerad med frukost eller en lunch det optimala.

Ska bokcirkeln ha en samtalsledare? De flesta privata bokcirkelar har ingen utsedd samtalsledare, däremot kan någon i gruppen vara samordnande. Om det är ett bibliotek som organiserar bokcirkeln

är det bra att ha en ledare som planerar och håller i samtalet. En variant kan vara att skifta samtalsledare från bok till bok.

Behövs det regler? Det känns kanske märkligt att ha formella regler för sin bokcirkel, men vissa frågor kommer ofta upp till diskussion, inte minst om det ska finnas ett "lästvång". Många bokcirkel har en slags inofficiell regel att det är okej att inte ha hunnit läsa ut boken, men att man då får stå ut med att boken i sin helhet diskuteras, även slutet. Kanske kan det vara bra att bestämma att det som säjs i rummet stannar i rummet. Mer om själva boksamtalet nedan.

Vad läser bokcirkeln?

Vad utmärker en bra bokcirkelbok? Finns det några grundregler för vad som passar att läsa tillsammans? Egentligen inte, men erfarenheter från olika läsgrupper visar att vilken genre som helst kan fungera, det beror väldigt mycket på gruppen och på sammanhanget. Vissa böcker ropar efter diskussion, medan andra är mer svårpratade.

En bra sak med en bokcirkel är att man läser böcker som man annars inte skulle ha gjort på egen hand. Kanske får ni tillsammans mod att läsa en mer utmanande bok, till exempel en klassiker? Det är bland annat detta som är så spännande med att läsa tillsammans. Du kanske tycker att en bok varit trist och intetsägande, men när du träffar din bokcirkel möter du andra som sett helt andra saker och som kan ge nya infallsvinklar på det lästa. Se till att alla får chans att påverka bokvalet. Många bokcirkel låter deltagarna turas om att välja bok, det kan vara ett smidigt sätt att alltid hitta en ny bok att läsa.

Det finns många sätt att få hjälp med sitt bokval, inte minst kan det lokala biblioteket hjälpa till. På nätet finns det flera sajter som specialiserat sig på att recensera och boktipsa. Se t.ex: www.boktipset.se eller kanske www.goodreads.com.

Den bokcirkelryggsäck som du nu använder är en del av en satsning på folkbiblioteken i länet. Det finns ett stort antal ryggsäckar som kommer att turnera runt i länet. Många väskor bygger på den klassiska modellen att alla läser en och samma bok, ofta en skönlitterär roman. I dessa väskor plockar vi ibland in noveller, poesi och facklitteratur. Allt för att skapa variation och bidra till läslust.

Andra väskor utgår från ett visst tema, detta för att inspirera till lite mer fördjupad läsning. Genom att välja ett tema skapas ett sammanhang där helheten är större än delarna.

Temaläsning kan handla om att läsa olika böcker (varför inte blanda skönlitteratur med fakta) utifrån ett tema till samma träff. Ett annat spännande alternativ är att bokcirkeln under en period läser böcker utifrån ett tema: till exempel klassiker, biografier, böcker om kärlek eller att kanske litteratur som handlar om vad ett hållbart liv kan innebära.

Vi vill också tipsa om högläsning för vuxna - ett område med stor potential. Kanske tänker du att högläsning är något som vuxna gör tillsammans med barn, och det stämmer ju. Men högläsning kan också vara väldigt härligt för vuxengrupper. Här kan barn- och ungdomslitteratur, poesi och noveller fungera bra. Bokcirkeln som läser romaner kan också välja ut stycken för högläsning. Deltagarna kan uppmuntra varandra att inför varje tillfälle välja ett kortare eller längre citat att läsa högt.

Om boksamtalet

”Vi vet inte vad vi tycker om boken förrän vi har pratat om den” (Lena Kjersen Edman, Vad ska vi läsa i bokcirkeln)

Alla som någon gång samtalat om en bok vet att det kan berika och fördjupa den egna läsningen. När vi är flera som pratar om samma text får vi ta del av allas ingångar och reflektioner. Plötsligt öppnar sig nya sätt att tolka och förstå. Att vi tycker olika kan vara den stora behållningen. Diskussionen blir mer levande och vi kan bli överraskade av andras sätt att läsa och tänka kring det lästa. I bästa fall får du några nya insikter, perspektiv eller idéer efter att ha läst och diskuterat.

Hur skapar vi då det goda samtalet? Återigen finns här inga givna regler, men för dig som vill har vi samlat några goda råd och tips för att skapa liv i diskussionen och samtalet.

*Om man är en ny bokcirkel kan det vara bra att enas om några grundregler för samtalet. Det är viktigt att alla får komma till tals och att vi visar respekt för varandra. Det finns inga rätt eller fel när det gäller böcker och läsning. Om gruppen kommer in på personliga och känsliga ämnen kan en bra regel vara att det som sägs i rummet stannar i rummet. Här måste varje grupp komma överens om vad som gäller.

*Samtalet kan gärna inledas med en kort runda där deltagarna berättar om hur det var att läsa boken. Här kan du med några få ord beskriva ord vad boken handlar om för dig, helst utan att gå in på om den var bra eller dålig. Försök att inte värdera så mycket i början.

*Nästa steg i samtalet kan handla om vad boken gör med dig - vad du känner, upplever och reflekterar över när du läser. Kanske är det egna minnen och erfarenheter som väcks?

*Fundera över om och i så fall hur du identifierar dig med olika karaktärer i texten.

*När ni diskuterar boken - använd exempelvis Aidan Chambers fyra grundfrågor för boksamtalet:

Jag undrar...

- Om det var något särskilt du gillade i boken?
- Om det var något du inte gillade?
- Om det var något du inte förstod och som gett dig nya frågor?
- Om du lade märke till några mönster och kopplingar?

*Öva på att ställa frågor och följdfrågor till varandra. Var nyfiken! Exempel på frågor är: vad menar författaren med det här? Vad hände egentligen?

*Plocka ut ett eller flera citat som belyser något viktigt i boken. Detta leder ofta till fortsatt diskussion.

*Ett annat spännande moment är att ta med en stunds högläsning i gruppen. Turas om att läsa stycken ur texten. Stanna upp och reflektera efter en stund. Högläsningen gör något med oss, det skapas en fantastisk närvaro i rummet.

”En av de mest uppenbara, men också viktigaste aspekterna av högläsning, är dess socialt sammansvetsande funktion. Läser man tillsammans är man del i en gemenskap, eftersom ingenting skapar så starka band mellan människor som en gemensam upplevelse.” (Aidan Chambers, Böcker inom och omkring oss)

*Om gruppen vill bedöma/betygsätta boken, spara gärna detta till sist. Bedömningen av boken kan gärna utgå från vissa teman: språk/innehåll-ämne/disposition-handling/läsavidare-faktor osv.

*Finns boken som film? I så fall kanske det kan vara en spännande kringaktivitet.

LYCKA TILL MED BOKCIRKELN!

Skriv gärna ned era reflektioner i den bifogade loggboken.